

דבר תורה שבתון- פרשת נצבים

התשובה הקוסמולוגית

ד"ר חזות גבריאל

שתי משמעויות לפחות למילה **תשובה** - מענה לשאלה/בעיה, ובהשאלה, תהליך של חזרה למצב רוחני קודם. המשותף לשתי המשמעויות הם הרכיבים המגדירים את מנגנון התשובה הסכמטי. שלשה רכיבים הכרחיים לתיאור כל התהליך. א. **נקודת א'**, ממנה מתחיל התהליך, נקודת המוצא. ב. **נקודה ב'**, נקודת המציאות, הנקודה אליה הגיע האדם. ג. **תנועה** המאפשרת מעבר מנקודה א' אל נקודה ב' וההיפך. בתהליך של חזרה בתשובה, האדם 'יורד' ממעמדו הרוחני בו שהה בנקודה א' אל מעמד נמוך יותר אל נקודה ב'. כאשר הוא מבצע את התנועה ההפוכה מב' אל א', אנו מכנים זאת - חזרה בתשובה.

הגדרת התנועה מתאפשרת רק על ידי גורם ה**זמן**, שהוא עצמו מושג מופשט אך אחד מן הנבראים. תנועה מא' לב' אפשרית רק כאשר א' וב' מובדלים ו'רחוקים' זה מזה, שאילמלא כן, אם הנקודות מתלכדות, אין הבחנה בין שני המצבים, אין ירידה, אין 'חזרה בשאלה' ואין 'חזרה בתשובה', זהו מצב סטטי, שאינו קיים בהווה האנושית. זהו התנאי הראשון ל'חזרה בתשובה'. תנאי שני ל'חזרה בתשובה' הוא כאמור לעיל- התנועה, ובלשון מקבילה - **זמן**. יכולת ההבחנה בין שני המצבים אפשרי רק לאחר **זמן** מסוים.

זוהי המשמעות של 'תשובה קדמה לבריאת העולם' - "שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם, ואלו הן: תורה, ותשובה, וגן עדן, וגיהנם, וכסא הכבוד, ובית המקדש, ושמו של משיח.....**תשובה** - דכתיב בטרם הרים ילדו וכתוב תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם", (פסחים נד, א).

רעיון התשובה הקוסמולוגי כולל את השלבים הבאים: נקודה א'- הינה מציאות אידיאלית, פסוק א' בבראשית, שמיים וארץ. לאחר המציאות הזו אירעה 'שבירת הכלים' בלשון הקבלה, 'תוהו ובוהו' בלשון המקרא, ו'כאוס' בלשון המודרנית. זאת, בשל המפגש של ה'אין סוף' עם הסופי והמוגבל. זוהי נקודה ב'.

התיקון, המכונה **תשובה** מוטל על האדם בהיותו 'נזר הבריאה' ובשל היותו לא עשוי עד הסוף. בריאתו טרם הושלמה כשאר הברואים שנבראו לפניו. ההשלמה של בריאתו המתרחשת כל זמן היותו, מטילה על כתפיו הצרות את ההובלה של תיקון עולם ומלואו, "לתקן עולם במלכות ש-די". כדי לאפשר את התיקון צריך כאמור לעיל **זמן**. זמן הוא תנועה, ותנועה מחייבת בריאה של עולם, כדי שיהיה מושא של תנועה. בפשטות זוהי המשמעות של 'תשובה קדמה לבריאת העולם'. רעיון התשובה, מחייב את בריאת בעולם שאילמלא כן, הוא אינו אפשרי.